

Cultura de proximitat

Ateneus

NÚMERO ESPECIAL / GENER 2026 / Gratuït / Federació d'Ateneus de Catalunya

DOSSIER ELS REPTES DEL 2026

KARINA GIBERT ●

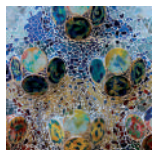
Entrevista a l'experta en IA

ÚS SOCIAL DEL CATALÀ ●

La llengua com eina de cohesió

MIGRACIÓ I INCLUSIÓ ●

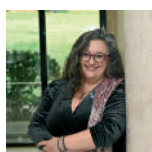
Entrevista a Ricard Zapata-Barrero

4 reptes culturals

Ramon Oliver

«La cultura, un sòlid i alhora fràgil edifici en permanent estat de construcció»

8 Intel·ligència artificial

Karina Gibert

«La IA és una bomba de rellotgeria: si no la poses bé, t'explota a la cara»

12 cohesió territorial

Òscar Palau

La paradoxa de la concentració i el despoblament

13 canvis demogràfics

Irene Casellas

El repte demogràfic més enllà de les estadístiques

14 ús social del català

Manuel Pérez i Muñoz

«El català davant del mirall de la societat diversa»

20 migració i inclusió

Jaume Vidal

«El sistema no té múscul per atendre la nova comunitat lingüística que tenim»

23 educació

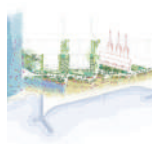
Marcel Barrera

Menys alumnes, però més diversos

24 apunts

La projecció del 2026 a Catalunya en breus

26 més endavant

Santi Fondevila

I el 2027? Més pedra, ben segur

PUBLICACIÓ ESPECIAL – Número gratuït
EDITA: Federació d'Ateneus de Catalunya
DIRECCIÓ: Víctor Porres
COORDINACIÓ: Cristina Belmonte (K de Comunicació)
REDACCIÓ: Víctor Porres i Cristina Belmonte

COL·LABOREN EN AQUEST NÚMERO: Ramon Oliver, Júlia Vernet, Òscar Palau, Irene Casellas, Manuel Pérez i Muñoz, Mar Ferrando, Marcel Barrera i Santi Fondevila.
FOTOGRAFIES: Lluís Bou, ACN, Ajuntament de Barcelona, Pixabay, Arxiu FAC i d. a.
IL·LUSTRACIÓ DE PORTADA: Gerard Costa

AGRAÏMENTS: Karina Gibert, Marta Salicrú, Umair Qamar, Iván Hernández, Carmen Llamas, Gal·la Cortadellas, Montse Ayats (Casino de Vic), Ingrid Danckaerts (Unió Escaulencia), Lluïsa Julià (Ateneu Barcelonès), Antoni Royo, Ricard Zapata-Barrero i Recomana.cat

DISSENY: Christian Saavedra (Honesto Branding Studio)
Adaptació gràfica Dossier ELS REPTES DEL 2026: Sílvia Vallverdú
MAQUETACIÓ: Sílvia Vallverdú.cat
CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: Contextual Serveis Lingüístics
IMPRESSIÓ: Colornet SL
DIPÒSIT LEGAL: B- 46681-2009
ISSN: 3014-406X

Si voleu rebre la revista *Ateneus*, adreueu-vos a:
Federació d'Ateneus de Catalunya
Tel. 93 268 81 30
ateneus@ateneus.cat
Carrer de la Sèquia, 9-11, 08003 Barcelona
www.ateneus.cat

També disponible en línia a www.iquiosc.cat i ebiblio.cat

f @AteneusCatalunya
x @AteneusCat
i @federacioateneus

El contingut escrit o gràfic, tant d'aquesta publicació impresa com de la versió digital, no pot ser reproduït o enregistrat a través de cap mena de suport sense l'autorització prèvia de l'entitat editora.

ATENEUS no es fa responsable de les opinions aportades en els articles signats.
L'opinió de la revista s'expressa a l'Editorial.

Premi al millor reportatge

Edita:

Amb la col·laboració de:

El futur ja està aquí?

El futur és aquest espai una mica borrós on es barregen el que desitgem, el que temem i el que encara no sabem ni imaginar. No ho diem nosaltres, ho diu ChatGPT, que vindria a ser com si ho diguéssim, alhora, milions de veus, que són les que alimentem la voraç intel·ligència artificial generativa amb les nostres idees, treballs, reflexions i opinions.

Actualment, la bola de cristall té forma de dispositiu electrònic i les prediccions tenen més de ciència que de creença, però els resultats continuen sent incerts, perquè el demà només esdevindrà realment demà quan deixi de ser l'avui i, si no teniu un DeLorean aparcant al garatge capaç de regressar al futur, haurem d'esperar per veure què ens ofereix de debò l'avenir.

Llavors, si assumim d'entrada un marge d'error desconegut, per què ens hem plantejat elaborar aquest dossier especial sobre els reptes de l'any 2026? Doncs, perquè aquest monogràfic no neix amb la voluntat de ser infal·lible en les seves previsions, però sí orientatiu en els escenaris que s'endevinen en l'horitzó immediat i perquè, per abordar les diverses temàtiques, ho fem amb rigor periodístic i de la mà d'experts en els respectius camps. Ells no disposen d'una vareta màgica, però saben interpretar les dades, valorar els fets i utilitzar la seva experiència per projectar resultats plausibles que ens ajudin a identificar el nord.

Com la cultura és una avinguda central en el mapa de l'ADN dels ateneus i un dret essencial per als polítics, quan els convé defensar-lo, li hem dedicat no un, sinó els dos reportatges d'aquest número. Un per parlar d'identitat, llengua i cultura en una societat diversa i canviant, i l'altre per apropar-nos als reptes legislatius, patrimonials i artístics que s'aniran substantiant en els pròxims mesos.

D'altra banda, segons les darreres enquestes del CIS, la immigració i la intel·ligència artificial són unes de les principals preocupacions dels ciutadans. Per això, hem volgut comptar amb dos grans coneixedors d'aquestes matèries en les entrevistes dedicades a Ricard Zapata-Barrero —qui assegura que «la immigració no és un problema en si mateix, sinó que ho és la manca de capacitat per gestionar-la», i Karina Gibert —que adverteix que «si ho fem bé, podem tenir una IA que ens ajudi molt, però, si no ho fem bé, el que tindrem són més desigualtats socials».

Dins d'aquest mateix prisma social, en el dossier també tractem altres qüestions sensibles que confiem que seran d'interès per al lector, com els reptes en educació, evolució demogràfica i cohesió territorial. I, fins i tot, fem de Nostradamus, imaginant-nos altres desafiaments que ens interpel·laran aquest any i, per què no, el 2027.

#SomAteneus

#SomCultura

#SomEssencials

LA CULTURA, UN SÒLID I ALHORA FRÀGIL EDIFICI EN PERMANENT ESTAT DE CONSTRUCCIÓ

Text: **Ramon Oliver**, periodista cultural

Al món de l'economia passa sovint: els grans números macroeconòmics plens de rebombori triomfal, semblen no correspondre's del tot als d'una microeconomia domèstica que ha de fer molts petits números per tal de superar el dia a dia. Però, podem extrapolar aquesta evidència al terreny de la nostra salut cultural? Buscar la resposta, implica repassar els desafiaments als quals aquesta s'haurà d'enfrontar al llarg d'un any que arriba alhora carregat de ben estimulants grans fites culturals.

Quan es tracta de valorar aquests desafiaments en l'àmbit cultural, i deixant de banda aquells derivats de les noves realitats tecnològiques i demogràfiques o de les noves contingències polítiques, no està de més dedicar-li unes paraules als deures pendents de llarg recorregut, que tenen quelcom de reclamacions endèmiques.

En aquest sentit, cal recordar una vella aspiració encara mai assolida: que la Generalitat dediqui **un modest 2% dels seus pressupostos al sector cultural** (l'Estat espanyol, per cert, encara es troba ben per sota de l'1%). D'altra banda, un sector que, a l'hora de parlar, tots els estaments polítics i socials coincideixen a qualificar d'imprescindible. Però del qual, en realitat, es tendeix a prescindir amb ben notable freqüència. Només cal fixar-se en el decreixent espai que la cosa cultural acostuma a ocupar sovint tant a la premsa escrita com als mitjans de comunicació audiovisuals. O en el fet que, quan la cultura ensenya el nas en aquests llocs, ho fa de forma massa habitual **sotmesa a uns criteris de banalització**, que ja anunciava Guy Debord al seu seminal, polèmic i mític assaig *La societat de l'espectacle*, publicat el llunyà 1967, molt abans que certes xarxes socials alimentessin encara més la banalitat.

Cal dir alhora que, entre les demandes pendents, es troba l'aprovació d'una llei de **mecenatge** pròpia. I val a dir també que, com remarcava recentment la **Fundació Catalunya Cultura**, aquesta llei, més enllà del que s'ha relacionat amb la fiscalitat (la recentment reformada llei estatal, se centra especialment en ella), aspira a convertir-se en un estímul de promoció, tant del mecenatge, com d'una creació artística que ben sovint pot dependre d'ell, perquè aquest pot arribar allà on no arriben ni les subvencions públiques ni les demandes del lliure mercat artístic. Cal recordar, la precarietat amb què conviuen tant una gran part de les nostres ments creatives i cossos artístics, com la logística que requereix la difusió de la seva creativitat artística?

I per acabar amb l'inacabable capítol dels greuges pendents, cal esmentar la petició d'un pacte nacional al voltant de la nostra xarxa cultural que, fa pocs mesos, i tot escollint com a significatiu escenari l'Ateneu Barcelonès, van renovar set ben conegudes personalitats del nostre món cultural (Carles Duarte, Isona Passola, Jordi Font, Joan Subirats, Joan Manuel Tresserras, Marina Subirats i Teresa Cabré) signant el manifest **«Per uns acords nacionals al servei de la cultura»**; una cultura catalana que els convocants, molt afinadament, veuen «més arraconada que mai».

© ACN/Pere Francesc

Assegurant les arrels de la cultura d'arrel

En qualsevol cas, i per allò que anar de menys a més sempre ve a reforçar un optimisme assenyat, cal dir també que aquest 2026 s'ha iniciat un cop aprovats certs projectes de llei que, sobre el paper (ja sabem que de vegades, la concreció real es perd per un horitzó sense fi) semblen destinats a enfortir les nostres estructures culturals.

Així doncs, cal felicitar-se pel fet de tenir ja damunt la taula l'imprescindible **Projecte de llei del patrimoni cultural immaterial**. I és que aquesta mateixa immaterialitat fa que gran part del nostre llegat cultural popular es trobi en greu perill de volatilitzar-se pels aires i quedar substituït per altres noves expressions de cultura popular, que són del tot benvingudes, però que en cap cas s'han d'imposar a les que constitueixen el patrimoni més nostrat.

D'altra banda, s'ha donat llum verda a un **Projecte de llei de drets culturals** destinat a protegir tant el dret general que té cadascú de nosaltres a l'hora de voler i poder accedir a la cultura en totes les seves vessants (incloses la identitat, la participació, l'expressió, la creació, la difusió, l'educació i la formació artística), com els drets laborals i específics que els corresponen a les persones que treballen en aquest sector.

I per posar-hi punt final a tan legislatives (i, per això mateix, un xic feixugues) qüestions, el **Pla de Cultura Digital 2026** ens serveix com a pont per anar des de tot allò que li proporciona a la cultura un embolcall reglat, a tot allò que té la cultura i que no ha de perdre mai com a mirall que reflecteix les mateixes contradiccions i paradoxes de la societat que l'origina. En aquest sentit, la seva expansió creativa, en cap cas s'ha de sentir limitada per un excés de regles. Ni tampoc per la mena d'esbiaixats ideològics que massa sovint condicionen els debats culturals: per posar un exemple recent que va aixecar molta polseguera, i deixant de banda la conveniència o inconveniència del projecte, cal recordar la forma com es va abordar la possible arribada a Barcelona d'una mena de subseu del museu de l'Hermitage: supeditant el no debat a la diatriba centrada en el turisme, es va perdre l'oportunitat d'analitzar amb tots els seus ets i uts el model museístic de la capital catalana i, per extensió, de tot el país, i la seva connexió amb la ciutadania.

Però tornem a la cultura digital que en gran mesura ha sorgit i segueix movent-se al marge de la cultura diguem-ne que més oficial, perquè il·lustra molt bé els grans reptes que li surten al pas a aquesta: només cal en aquest sentit recordar l'atracció il·limitada i/o el vertiginós terror descontrolat que provoca l'AI cada cop que es fa omnipresent.

« La immaterialitat fa que gran part del nostre llegat cultural popular es trobi en greu perill de volatilitzar-se pels aires »

Ens faltaran dies, per a tanta cultura!

Us proposem un petit tast d'algunes de les més sucoses propostes culturals de les quals gaudirem al llarg dels pròxims dotze mesos.

Si aquest reportatge té un títol arquitectònic, és perquè l'arquitectura esdevindrà la gran estrella convidada del present any cultural. Barcelona es transforma enguany en **Capital Mundial de l'Arquitectura**. I això implica la posada en marxa de la vora de mil cinc-centes activitats que busquen la complicitat absoluta de la ciutadania. I que oferiran un notable model de descentralització, perquè, des del febrer i fins al novembre, cadascun dels deu districtes de la ciutat es convertirà en subcapital al llarg d'un mes. Un bon exemple a seguir, tenint en compte precisament que el pes de la capital catalana, sovint, ofega un xic o deixa massa en segon pla l'efervescència cultural de la resta del principat. La cultura de proximitat no s'ha de limitar a la gastronomia!

Però no guardem encara els estris arquitectònics, perquè enguany es compleix un segle des que un maleït tramvia va atropellar el geni Antoni Gaudí. I, per cert, que entre el fotimer de propostes vinculades a l'**Any Gaudí**, hi trobem *L'architecte prohibit*, un musical distòpic creat per Jaume Viñas i Marc Sambola que farà gira per trenta-tres teatres d'ateneus d'arreu del país.

Val a dir que al llarg del 2026 es commemorarà també el **150è aniversari de la mort d'Ildefons Cerdà**, i el MNAC (a punt d'iniciar la seva ampliació, mentre segueix penjant damunt seu l'espasa de Dàmocles dels murals de Sixena) li dedicarà una gran exposició a aquell altre gran arquitecte i col·laborador habitual de Gaudí que va ser **Josep Maria Jujol**. Tot plegat convida a pensar que la cultura jugarà un paper molt actiu en l'urgent debat obert entorn els nous models urbanístics, les ciutats gentrificades i la crisi de l'habitatge, que ocupa un lloc ben destacat entre les màximes preocupacions de la ciutadania.

Aquest serà també l'**Any Pau Casals**, tot i que com el magistral violoncel·lista, irreductible humanista i inqüestionable català universal va néixer a finals del mes de desembre, el seu cent-cinquantè aniversari es continuarà celebrant al llarg del 2027. La fundació

amb seu a la casa-museu de Vendrell anunciarà pròximament l'extens programa d'activitats vinculat a l'efemèride.

I sense sortir-nos de terres tarragonines, també Roberto Oliván es troba ara mateix ultimant la programació del flamant nou **festival Vèrtebra Dansa**, que en realitat és la reformulació del prestigiós Deltebre Dansa dirigit per ell mateix durant un grapat d'anys. I que ara torna a Tortosa, la població on es va originar aquesta essencial cita coreogràfica estiuenca, que enguany tindrà lloc entre el 20 i el 26 de juliol.

Doncs, ja que hem entrat en matèria escènica, i mentre tot Catalunya es disposa a no deixar **Cap Butaca Buida** el proper 21 de març, cal dir que el sector teatral espera assolir al llarg del 2026 unes xifres com a mínim tan espectaculars com aquelles amb què ha tancat el 2025. I amb muntatges tan temptadors i plens de noms estel·lars com ara *El barquer*, *L'últim àtom*, la recuperada *Ànima* o l'internacional *Chroniques*, de segur que no costarà gaire arribar o superar els més de tres milions d'espectadors de l'exercici anterior.

Ens deixem pel camí un calaix de sastre ple a vessar d'infinitat de propostes. Hi caben, també a tall d'exemple, des de l'acabada de néixer **Nit de les Lletres Catalanes**, que vindrà a reafirmar l'excel·lent salut del nostre món editorial, fins a la imponent exposició que CaixaForum li dedicarà a **Matisse**. Des de l'experimentació nascuda a fàbriques de creació com ara la barcelonina Fabra i Coats, fins als macroconcerts amb tot el paper venut de **Rosalía** o **Oques Grasses**, tot passant per les incògnites que genera un **Sónar** per primera vegada en mans d'un equip directiu diferent d'aquell que va donar origen a tan emblemàtica cita amb la millor música electrònica.

La cultura feta i/o consumida a Catalunya gaudeix, doncs, d'una molt bona forma exterior. Però per abordar la seva bona forma estructural interior amb optimisme i alhora amb rigor, potser cal servir-se de les consignes que va fer servir fa ara mig segle aquell emblemàtic Congrés de Cultura Catalana evocat l'any passat al Palau Robert mitjançant una exposició: EL FUTUR ENS DESAFIA. EL PASSAT ENS ENCORATJA. EL PRESENT ENS CONVOCA.

« La cultura jugarà un paper molt actiu en l'urgent debat obert entorn els nous models urbanístics, les ciutats gentrificades i la crisi de l'habitatge »

Karina Gibert

Entrevista a l'especialista en intel·ligència artificial

«LA IA ÉS UNA BOMBA DE RELLOTGERIA: SI NO LA POSES BÉ, T'EXPLOTA A LA CARA»

Text: **Júlia Vernet**

Fotografies: **Lluís Bou**

Karina Gibert és cofundadora i exdirectora del centre d'investigació Intelligent Data Science & Artificial Intelligence (IDEAI-UPC) de la Universitat Politècnica de Catalunya, degana del Col·legi Oficial d'Enginyeria en Informàtica de Catalunya, presidenta i fundadora de les comissions de gènere donesIAcat i donesCOEINF, i Medalla d'Honor del Parlament de Catalunya en la categoria d'or del 2025.

Què t'interessa de la intel·ligència artificial i la Ciència de Dades?

Els últims anys de carrera i al doctorat, em vaig adonar que, a través de les dades, la computació i la intel·ligència artificial (que era diferent de la d'ara) tens la possibilitat de llegir el món i entendre els fenòmens complexos per donar suport a resoldre problemes. Per això, de tot el que es pot fer amb IA i dades, m'he especialitzat molt en temes que tenen un retorn social, com salut, tercer sector, educació, medi ambient, etc.

Com explicaries la IA?

La IA neix com a disciplina el 1956 en una escola d'estiu en una universitat americana, on deu persones es tanquen durant dos mesos a meditar si és possible formalitzar el comportament intel·ligent per poder fer màquines que imitin aquest comportament, i es posa molt focus en el raonament automàtic. Als anys vuitanta ja s'intenta entendre aquests patrons de la realitat complexa a través de les dades, l'aprenentatge automàtic i més

tard el *Data Science*, que busca patrons en bases de dades molt grans que ens poden ajudar en la presa de decisions estratègiques. El 2015 es consoliden les xarxes neuronals profundes que permeten resoldre en temps real problemes dels àmbits de visió per computador, del llenguatge i processament de la veu; a partir d'aquest moment hi ha un salt molt important al món productiu i empresarial. El 2021 apareix la IA generativa —com Dalí i ChatGPT—, i és quan esclata, perquè ja la pot fer servir tothom sense tenir coneixements tècnics. S'ha generat una confusió entre el que és la intel·ligència artificial (que és una disciplina científica que ve de lluny i que fa molts anys que resol problemes de diferents tipus), i aquesta branca concreta de la IA generativa, que és la més recent i la que s'ha fet més coneguda. S'ha de desmitificar la IA, perquè la que comporta riscos ètics i socials és la generativa. Fa molts anys que tots els hospitals tenen intel·ligències de visió que analitzen les tomografies i les ressonàncies, per exemple; hi ha molta IA que fa molts anys que funciona i no és generativa.

« S'ha de desmitificar la IA, perquè la que comporta riscos ètics i socials és la generativa »

Quin és el risc ètic principal que comporta la IA?

El risc més gran és que no s'entreni amb una mostra representativa del context en què es vol utilitzar, perquè hi pot haver biaixos de gènere, de raça, de classe social, etc. Si fem servir una IA esbiaixada, es vulneraran drets fonamentals. El risc no està només en l'ús que se'n fa, sinó també en un mal disseny d'origen o de la interfície a través de la qual interactuem amb ella, que per diversos motius pot deixar fora les persones que no tenen habilitats tecnològiques. Això genera desigualtats socials, a més dels riscos associats a la privacitat i el dret a la intimitat. D'altra banda, com a ciutadans anem pel món assumint decisions que venen d'una IA, però no ho sabem, i tenim dret a saber com s'han pres aquestes decisions. Hem de ser molt curiosos, perquè tenim a les mans una eina molt poderosa que té una capacitat infinita de resoldre problemes d'una complexitat que l'humà no resoldrà mai, però és una bomba de rellotgeria: si no la poses bé, t'explota a la cara. En aquest moment de transició digital, si ho fem bé, podem tenir una IA que ens ajudi molt, però, si no ho fem bé, el que tindrem són més desigualtats socials.

Creus que els beneficis són majors que els riscos?

Absolutament, perquè els riscos estan molt lligats a l'ús irresponsable —la ignorància és molt atrevida—. Però, si les persones que l'han d'utilitzar aprenen a consumir-la amb responsabilitat i tenen criteri per qüestionar-la, etc., aleshores et quedes amb els avantatges i minimitzes els riscos. A Catalunya som un territori molt pioner. L'Associació Catalana d'Intel·ligència Artificial neix el 1995, som una de les més antigues d'Europa; i el 2017, amb la Declaració de Barcelona de la IA, vam ser els primers que vam demanar prudència quan es va començar a comercialitzar la IA.

La IA fa servir molta aigua. Com hem d'afrontar l'impacte ambiental que genera?

Justament aquesta és una de les grans paradoxes. És cert que la IA generativa consumeix molta energia, però això s'arregla amb contenció: per què hi ha tants usuaris a ChatGPT preguntant-li ximpleries X

vegades al dia? Potser això ens ho podem estalviar, i reservar l'energia per a la recerca en biomedicina, per exemple. Cadascun de nosaltres hauríem de fer un exercici de responsabilitat social per decidir com fem servir aquesta IA generativa, i no caure en la mentalitat consumista a què estem acostumats. D'altra banda, també es pot aplicar IA no generativa per a la resolució de problemes ambientals, com hem fet nosaltres amb molts projectes. També s'intenta fer divulgació per a un consum responsable, però els mitjans no hi ajuden, sigui per falta de rigor o de coneixement tècnic.

Quina és la repercussió social de l'ús generalitzat de la IA generativa?

Tothom s'atreveix amb la IA generativa perquè hi parles, però això té molt a veure amb com s'ha posat al mercat, que es podria haver fet d'una altra manera, perquè la interfície a través de preguntes i respostes és molt inclusiva, però busca generar *engagement*. Això té pros i contres, com tot: podem arribar a eliminar la bretxa digital amb assistents de veu, però també ens trobem que tothom s'atreveix a utilitzar la IA sense tenir els coneixements tècnics i ètics per saber quan es travessen línies vermelles. Hem de saber que la IA generativa al·lucina, que es pot inventar les coses i que això és estructural a la IA generativa. De fet, és indeterminista, si li preguntes cinc vegades el mateix, et donarà cinc respostes diferents; la IA generativa escriu molt bé, però no tens cap garantia que el que et diu sigui cert. Sovint se li dona un ús enciclopèdic, quan realment no està pensada per a això: es diu «generativa» perquè *genera* text, no el *consulta*. Per tot això he passat d'una activitat més tècnica desenvolupant tecnologies o investigant, a un àmbit més ètic d'IA responsable, acompanyant també governs i organitzacions públiques i privades a fer aquest salt. Tothom vol posar IA, però ningú sap per on començar.

Com valorem la relació que els humans establim amb la IA generativa?

Jo formo part d'un corrent de pensament que creu que no s'ha d'humanitzar la IA ni els robots, perquè la persona que hi interactua sempre hauria de tenir present que és una màquina i que no ens

« Si fem servir una IA esbiaixada, es vulneraran drets fonamentals »

«La IA generativa escriu molt bé, però no tens cap garantia que el que et diu sigui cert»

entén ni entén el que ens respon. Aquest és un dels principals reptes que tenim: la forma que li donem a la IA, però també la formació de les persones que hi interactuen, que avui dia som tots. El 2018 el Govern de la Generalitat va fer una estratègia sobre la IA, i em van convidar com una de les expertes. En aquest acord hi havia un eix de societat, perquè estàvem tots d'acord que calia crear cultura general de la IA, i vam crear un curs en línia i gratuït de conceptes bàsics que es diu «ciutadanIA» i que ara estem actualitzant amb els capítols d'IA generativa.

Quin és el paper de la dona en el sector tecnològic?

Quan els equips només estan integrats per homes blancs, és molt difícil que es tinguin en compte les diferències de gènere i minories socials; per això cal tenir equips diversos i més inclusius que tinguin en compte més mirades. Estem en un moment de transició tecnològica en què ens estem movent cap a la societat digital, és a dir, cap a un món on les infraestructures bàsiques no seran les

carreteres, sinó la tecnologia digital. Per tant, és imprudent i insensat que la tecnologia bàsica del futur la construeixin només els homes. Calen més dones directives amb capacitat de decisió per garantir que no es perpetui el biaix de gènere en les diferents fases de desenvolupament i implementació de les noves tecnologies.

Quin és el valor d'entitats com els ateneus en relació amb la IA?

Els ateneus són un teixit molt valuós que tenim a Catalunya i és molt important preservar-lo, justament ara que ens dirigim cap a una societat empeltada de tecnologia, on està en risc la qualitat de les relacions humanes. Són espais des d'on emana molta estructura i cohesió socials, que sempre han estat a l'avantguarda del coneixement, i que et poden ajudar a distingir el gra de la palla quan parlem d'innovació; són espais on també es pot fer molta divulgació i formar la ciutadania per a un ús responsable de la IA.

Òscar Palau, periodista

LA PARADOXA DE LA CONCENTRACIÓ I EL DESPOBLAMENT

Molts lectors recordaran la campanya de la Generalitat *Som sis milions*, que va fer fortuna als anys vuitanta i que el 2001 tindria la continuació *Ara ja som més de sis milions*. Doncs bé, avui ja en som més de vuit. En només vint-i-cinc anys, dos milions més de persones, la majoria nouvingudes, encabides en un mateix territori. I pujant. El creixement demogràfic de Catalunya al segle XXI no ha vingut ni molt menys compassat pel dels serveis públics, ni el de l'oferta d'habitatge assequible i en condicions, ni el de les infraestructures de mobilitat. Només cal veure les creixents llistes d'espera a la sanitat o les residències, el col·lapse diari de l'AP-7 o els retards endèmics dels trens. O recordar la severíssima sequera del 2023, que ens va fer veure que els recursos no són il·limitats. L'enèsima pluja de milions anunciada pel nou finançament autonòmic o la constitució de l'empresa mixta per comandar Rodalies des de casa no ho

resoldran immediatament, però han d'ajudar a posar-nos al dia.

El creixement exponencial de població no ha tingut ni la virtut d'avançar en una altra gran màxima del pujolisme, el *reequilibri territorial*. El repartiment no ha estat homogeni, i s'ha accentuat el contrast entre el despoblament de moltes comarques interiors i la sobrepoblació, especialment de la costa i tota l'àrea de Barcelona. Malgrat els intents de pensar i actuar per a la Catalunya sencera, la realitat és que el país avança a ritmes diferents.

A les zones urbanes el problema principal és l'accés a l'habitatge. En preocupa el preu disparat per la gentrificació i l'especulació, que l'ha fet inaccessible fins i tot per a gran part de la classe mitjana. Imaginin per als sectors més vulnerables... En l'últim any la regulació catalana ha contingut l'escalada dels lloguers a les zones tensionades, i el govern ha anunciat l'impuls fins al 2030 de 50.000 habitatges públics, mentre estudia limitar-ne, per llei, l'especulació en la compravenda. Veurem.

A les àrees rurals també hi ha dificultats per trobar casa, si bé aquí el problema és que n'hi ha moltes de buides i en males condicions. I els amos, ni hi actuen, ni les lloguen ni les venen a preus raonables. Per estudiar o treballar, marxa molta gent jove que ja no hi torna, i la que s'hi vol quedar o instal·lar no troba on. En els últims anys s'ha començat a desplegar l'Agenda Rural, un llistat pactat entre actors públics i entitats amb centenars d'accions transversals que han d'ajudar al repoblament. És clar que la gran esperança aquí és una eina legal, l'Estatut de Municipis Rurals, aprovat finalment el 2025, que el govern ha promès desplegar immediatament amb ajuts i discriminacions positives. Pas a pas.

Irene Casellas, periodista

EL REpte DEMOGRÀFIC MÉS ENLLÀ DE LES ESTADÍSTIQUES

Catalunya, com a país, té un repte importantíssim pel que fa a l'evolució demogràfica. No és un repte exclusiu: pràcticament totes les societats riques —o més ben dit, enriquides— tenen el mateix problema d'envelliment. Cada cop neixen menys criatures, fins al punt que ja es parla de «suïcidi demogràfic». Una definició un pèl alarmista, però amb part de raó. Mirem l'evolució del nombre de catalans i catalanes que han posat els peus a terra al llarg de la història. El 1714 érem uns 400.000. Durant l'Exposició Universal de Barcelona del 1888 ja havíem arribat als 1,8 milions. L'any que va començar la Guerra Civil, el 1936, érem 2,8 milions. Després, malgrat les víctimes, la població va anar en augment de manera imparable gràcies a les migracions de la postguerra i al «Baby Boom» dels anys seixanta i setanta. L'eslògan «Som sis milions» és de l'any 1987, i va ser encertat durant un parell de

dècades, fins que el tombant de mil·lenni ens va dur una nova onada migratòria. En aquest segle XXI hem arribat als 8 milions actuals, tot i que des del 2018 el creixement natural ja és negatiu, és a dir, que moren més persones que no pas neixen. Per tant, si la població continua augmentant, és gràcies a la immigració, que ara majoritàriament prové d'Àfrica i d'Amèrica Llatina.

Des de formacions d'ultradreta s'esperonen discursos d'odi contra els migrants utilitzant dades manipulades. Es relaciona migració amb delinqüència, quan la relació real és amb la pobresa i la vulnerabilitat. Per això és més important que mai fer entendre que, si es vol mantenir la balança demogràfica equilibrada, necessitem que vingui gent de fora. I aquest és el gran repte, perquè la immigració, lluny de ser un problema —com ens ho volen presentar— és un fenomen que s'ha de gestionar per esdevenir una oportunitat. Hem d'entendre que un país que perd gent és un país que perd el seu futur. No cal pensar només a pagar les pensions i en el creixement econòmic. No podrem aconseguir avenços si som pocs i vells. I el que és impensable és imposar a la ciutadania la càrrega d'una fertilitat no volguda.

La població catalana és i ha estat una població diversa, i el que toca és assegurar que totes les persones que hi viuen ho puguin fer dignament, i mantenint valors que ens cohesionin com a societat. D'una bona integració —que no assimilació— depèn, per exemple, l'enfortiment de la llengua catalana. Sense estigmatitzar ningú, i posant els recursos que faci falta i sent exigents entre tots. Exigents també per corregir l'anomalia legal i moral que impedeix que els nouvinguts tinguin assegurat els seus drets polítics i puguin votar i ser votats. En definitiva, no ens hem de dedicar només a comptar persones, hem d'aconseguir que cada persona compti.

Infants amb les seves famílies a la cavalcada
dels Reis Mags a Barcelona
© Cesc Maymó/Ajuntament de Barcelona

Manuel Pérez i Muñoz
Periodista cultural

EL CATALÀ DAVANT DEL MIRALL DE LA SOCIETAT DIVERSA

Les darreres enquestes confirmen un retrocés de l'ús social del català, sobretot a les grans ciutats, malgrat que existeix un coneixement de la llengua àmpliament majoritari. Davant d'aquest escenari, institucions, entitats i societat civil afronten el repte de convertir l'idioma comú en una eina real de cohesió, acollida i comunitat.

© Pepe Navarro/Ajuntament de Barcelona

Marta Salicrú: «Cal que l'ús del català sigui una eina de cohesió social per als nouvinguts, que els abraçi i no els castigui»

Com cada any, el primer gran esdeveniment cultural de 2026 passa al carrer. La cavalcada dels Reis Mags és una tradició ben arrelada i, com acostuma a passar en aquests casos, proposa una barreja d'elements d'origen religiós i una forta implantació popular. El seguici reial de Barcelona, un dels més importants, travessa vies clau de la ciutat com la ronda de Sant Pau, el cinturó del barri del Raval on més del 50% de la població és d'origen estranger. A les voreres, famílies de procedències diverses gaudeixen de l'espectacle: mitjançant parlaments, cançons i missatges, la cavalcada serà el primer dels escassos contactes que molts d'ells —sobretot els adults— tindran amb el català al llarg de l'any.

El 2026, que ara comença, torna a ser un any de reptes per a la llengua catalana. Fa just un any, l'Enquesta d'usos lingüístics de la població de la Generalitat (EULP) confirmava una tendència a la baixa: només un 32,6% de la població de Catalunya utilitza el català com a llengua habitual (quatre punts menys que el 2018), malgrat que més del 90% l'entén. A l'àrea metropolitana de Barcelona, la xifra d'ús habitual cau fins al 24,7%, ho confirmen documents com l'Enquesta de serveis municipals de la capital: cada any es perd un punt percentual de persones que tenen el català com a llengua habitual. Què és el que falla?

Li fem la pregunta a la nova comissionada d'Ús Social del Català, **Marta Salicrú**, càrrec creat per l'Ajuntament de Barcelona el juliol passat. «El que no hem fet bé és esperar tant: tenim dades des de 1989 i la reacció ha estat molt lenta», sentència. «La davallada té molt a veure amb canvis demogràfics, alguns d'ells relativament ràpids i recents. S'espera de

les institucions una resposta igual de ràpida, però de vegades no ho és.» Salicrú, però, evita el catastrofisme: «Són unes dades optimistes», afirma. «El sostre per parlar català a Barcelona el trobem en el 70% d'enquestats que el parla i el 90% que l'entén, i això suposa un marge ampli per poder millorar.»

Múltiples factors socials obstaculitzen que la competència lingüística es tradueixi en ús diari. «El català ha deixat de ser imprescindible per a alguns sectors laborals», subratlla Salicrú. «Per exemple, un model de ciutat enfocat cap al turisme ha permès la proliferació d'establiments i negocis que no s'adrecen a la ciutadania». Altres col·lectius com els nòmades digitals, o *expats*, «tendeixen molt al gueto perquè moltes vegades el seu pas és transitori». I conclou Salicrú: «La població internacional que s'estableix aquí de forma permanent sí que és una oportunitat per créixer en nombre de parlants, sobretot a partir de la canalla, perquè les famílies entenen que el català pot esdevenir una identitat afegida per als seus fills. Els podem plantejar unes exigències respecte de la llengua, però hem de ser curosos, perquè molts nouvinguts estan travessats per precarietats. Cal que l'ús del català sigui una eina de cohesió social, els abraçi i no els castigui».

Molts altres catalans

«A ells no els regala ningú, el pa; ells se'l suen: són tan treballadors com el primer català.» És un fragment d'*Els altres catalans*, de **Paco Candel**. Més de sis dècades després de la publicació d'aquell llibre icònic, aquells nouvinguts descrits ja formen la identitat catalana dels nostres dies. Avui, la població immigrant arriba al 18%,

«NOMÉS UN 32,6% DE LA POBLACIÓ DE CATALUNYA UTILITZA EL CATALÀ COM A LLENGUA HABITUAL, MALGRAT QUE MÉS DEL 90% L'ENTÉN.»

El debat no hauria de girar entorn de la «integració», sinó de la «inclusió», entesa com una responsabilitat compartida del conjunt de la societat.

Viu Montjuïc 2025. © Isaac Carbonell/Ajuntament de Barcelona

el percentatge més alt de tot l'Estat, segons dades de l'Idescat. Alguns exemples. **Umair Qamar** regenta una perruqueria al Raval des de fa vint anys: «Treballo la major part del dia i no em queda temps per a cursos. El meu fill sí que parla català», afirma orgullós. **Iván Hernández** és agent immobiliari, fa quinze anys que viu a Barcelona i no parla català, tot i que en va fer cursos i el comprèn perfectament: «T'acabes relacionant amb nouvinguts com tu», relata, «i no ajuda que la gent et canviï al castellà en les converses». Cap de recursos humans d'una multinacional, **Carmen Llamas** és filla de l'onada d'immigració dels seixanta, parla català perfectament, però no el fa servir de forma habitual: «En el meu treball multilingüe el castellà s'acaba imposant. Cal sumar que molts bilingües ens movem en entorns socials i familiars sense presència del català», remata.

Perruqueria d'Umair Qamar. © Iván Moreno

L'any passat es va celebrar el centenari de Paco Candel amb un seguit d'actes, entre ells diverses taules participatives que van passar la paraula als altres catalans dels nostres dies. **Gal·la Cortadellas**, presidenta de la **Fundació Paco Candel**, ens en fa un resum: «El país ha canviat; la composició demogràfica, les prioritats socials, els consums culturals, els tipus de relacions humanes, les famílies, tot és diferent». Segons Cortadellas, Catalunya és un país en construcció permanent, fet que obliga a repensar quins valors es volen preservar i quins elements, com la llengua, han de definir-lo col·lectivament: «Tu no pots demanar a una persona que no té cobertes les necessitats bàsiques que s'impliquin en una societat d'una manera activa i propositiva», diu en referència als nouvinguts més habituals, els de treballs poc remunerats.

La clau, segons la presidenta de la Fundació Paco Candel és l'escolta mútua: «Els diferents col·lectius demanen que no se'ls exigeixi una identitat catalana estanca i pura, sinó plural i fluida. Perquè la identitat també té a veure amb la biografia, no només amb l'espai que ocupes». Mentre molts joves ja perceben la llengua com una eina de cohesió i inclusió, Cortadellas alerta sobre el perill de l'extrema dreta, perquè «destrueix el país en el moment que exclou, perquè genera rebuig i fa que les persones no se sentin acollides».

El debat, en definitiva, no hauria de girar entorn de la «integració» —que situa tota la responsabilitat en les persones que arriben—, sinó de la «inclusió», entesa com una responsabilitat compartida del conjunt de la societat. «Al final és un tema de coneixement mutu», conclou Cortadellas. «S'han de facilitar espais de proximitat amb polítiques públiques, però també amb voluntats personals. Es tracta d'una tasca del conjunt de la comunitat: barris, entitats, col·lectius, associacions, patronals... Tothom ha de tenir la idea d'inclusió entre els seus objectius.»

País d'acollida

Fora de Barcelona i la seva àrea metropolitana, les dades de l'EULP canvien. A les Comarques Centrals, gairebé el 60% de la població té el català com a llengua habitual (només ho superen a les Terres de

l'Ebre amb el 68,8%), més del doble que a la capital i rodalia. «A Vic encara es pot viure plenament en català», explica **Montse Ayats**, presidenta del **Casino de Vic**. La diferència, apunta, és que el català «encara és present fora de l'escola: a les entitats, a l'esport, a la vida associativa», un fet que facilita que es percebi com una llengua útil.

Filòloga, editora i mestra, Ayats defensa que l'escola ha estat clau per mantenir aquesta continuïtat, però alerta que no n'hi ha prou. «Durant molts anys vam confiar que amb la immersió ja estava tot fet», i considera que el gran dèficit ha estat «no haver treballat prou l'ús social del català fora dels centres educatius» i que «es perdi quan surten de l'aula». En aquest context, destaca el paper dels ateneus: «Les entitats culturals són espais on la llengua es pot practicar sense pressió», i posa l'exemple del Casino de Vic, que actua com a lloc de trobada, no com a aula: activitats culturals, voluntariat per la llengua i programació pensada per generar vincles, no només coneixement.

Local i internacional

Més al nord, al petit poble de les Escaules, conversem amb **Ingrid Danckaerts**, qui, després de vint-i-quatre anys a Catalunya, es defineix com una privilegiada: «No és el mateix arribar amb papers, feina i parella que arribar sense res». Danckaerts subratlla que les condicions materials són determinants i alerta contra exigències abstractes: «No pots demanar implicació absoluta a algú que té problemes per arribar a final de mes». El mercat laboral, afegeix, marca sovint les prioritats lingüístiques, i fins i tot l'administració: «Per obtenir la nacionalitat has de passar examen de castellà», recorda.

Danckaerts és presidenta de la **Unió Escaulenca**, un ateneu amb més socis que habitants té el poble: «Es tracta d'una entitat que és el centre de la vida social, un espai que facilita una incorporació natural a la llengua. Crec que, si volem que la gent se senti part del país, hem de facilitar espais de trobada reals». Actualment, Danckaerts treballa per a la **Xarxa Europea de Centres Culturals** (ENCC, en les seves

Trobada de tabalers "Els batecs de la Laia". © Albert Canalejo/Ajuntament de Barcelona

sigles en anglès). «A tot arreu hi ha aquesta tensió entre cultura, comunitat i diversitat», apunta, tot advertint contra comparacions simplistes: «Cada país té la seva història, la seva llengua i el seu context. No existeixen receptes màgiques importables». Tanmateix, recorda que «la gent s'integra quan participa», i insisteix que la cultura pot actuar com a palanca si es construeix des de la proximitat. «No es tracta d'inventar coses noves, sinó de fer que els espais que ja existeixen siguin oberts i accessibles», conclou.

Una caixa d'eines

Tornant a la capital, i dins dels reptes per a 2026, des de l'**Ateneu Barcelonès** es prepara el **Congrés dels 8 milions**, un esdeveniment de gran abast per reflexionar sobre el paper de la societat civil catalana com a agent vehiculador dels nouvinguts. «El que estem desplegant no és només el congrés», explica **Lluïsa Julià**, escriptora, assagista i vicepresidenta primera de l'entitat, «volem que el procés de preparació del Congrés sigui igual d'important». La idea és fer una prospecció arreu del país per identificar experiències d'èxit en la integració. «Buscarem activitats que puguem explicar i aplicar», resumeix Julià. «Volem aconseguir una caixa d'eines que permeti compartir models, però també entendre per què determinades experiències funcionen en uns contextos i no en uns altres.» En aquest marc, destaca exemples de la cultura popular i les activitats intergeneracionals —castells, música, associacionisme— especialment eficients a l'hora de generar comunitat.

**IVAN HERNÁNDEZ,
AGENT
IMMOBILIARI:
«T'ACABES
RELACIONANT AMB
NOUINGUTS COM
TU I NO AJUDA QUE
LA GENT ET CANVIÏ
AL CASTELLÀ EN
LES CONVERSES».**

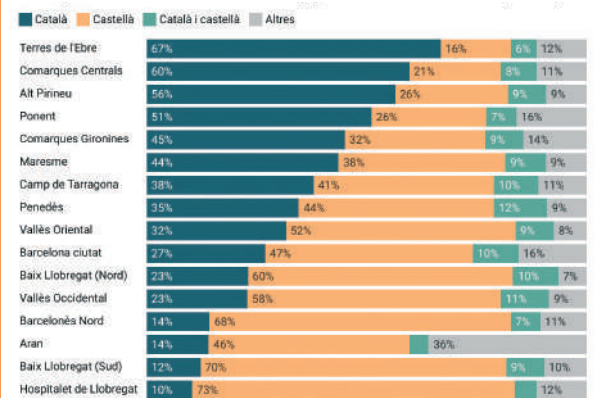
Les experiències culturals en espais col·lectius creen pertinença, proximitat i comunitat.

En paral·lel, l'Ateneu Barcelonès ja ha començat a aplicar aquesta lògica en el dia a dia amb el **Club del Català**, una iniciativa pensada per a persones estrangeres. «No volem només ensenyar la llengua», subratlla Julià, sinó «que es vinculin a l'activitat que fem habitualment a l'Ateneu». Classes, sí, però també clubs de lectura, de conversa, sortides culturals i parelles lingüístiques amb socis de l'entitat. «La idea és crear vincles», resumeix, perquè «no podem esperar que les persones nouvingudes vinguin; hem de sortir de la zona de confort i anar-les a buscar». Tant el Club del Català com el Congrés previst comparteixen aquesta premissa: si la llengua ha de funcionar com a eina d'inclusió, cal que tingui ús real dels espais compartits.

Carta de desitjos

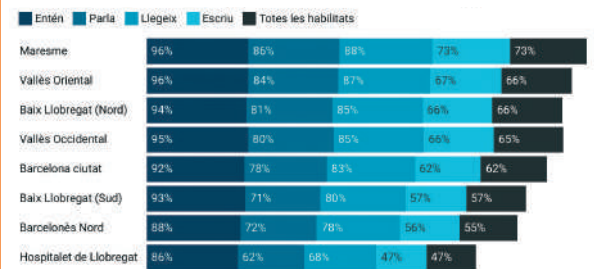
Un resum: sortir al carrer per trobar la Catalunya real. A la cavalcada dels Reis Mags que passa pel Raval destaca l'orient de les *Mil i una nits* en el seguici de Gaspar, i una idea d'Àfrica a través de la cort de Baltasar. Per uns instants, nenes i nens, famílies senceres amb orígens diversos reinterpreten una tradició del país d'acollida llegida en present. Les experiències culturals en espais col·lectius creen pertinença, proximitat i comunitat. És així com les societats diverses defensen i respecten les cultures d'arribada sense diluir la cultura pròpia, amb espais d'interrelació on les tradicions dialoguin i evolucionin sense perdre arrels. Paco Candel ho va deixar escrit: «L'home s'aclimata, mentre que la terra segueix impertorbable».

Llengua habitual del catalans, per àmbit territorial (2023)

A l'Aran, un 16,3% del camp 'Altres' correspon a l'Aranès.
Gràfic: ACN - Font: Enquestes d'ús lingüístic de la població (2023) - Creat amb Datawrapper

Coneixement de la llengua dins de l'Àmbit Metropolità

Gràfic: ACN - Font: Enquestes d'ús lingüístic de la població (2023) - Creat amb Datawrapper

EL CATALÀ MÉS ENLLÀ DEL PRINCIPAT

Segons l'Enquesta de coneixement i ús social del valencià de 2021, prop del 76% de la població del País Valencià entén el català, però només la meitat el sap parlar i un 20% el fa servir de forma habitual, xifres globals semblants a Barcelona i rodalia. En aquest context, **Antoni Royo**, delegat de **Plataforma per la Llengua al País Valencià**, alerta d'una situació de «debilitat lingüística» agreujada per la «manca d'interés, quan no directament d'oposició, per part de les mateixes autoritats que se n'haurien de fer responsables», diu en referència als governs del PP amb suport de Vox.

L'escenari valencià és comparable al de les **Illes Balears**, on l'última enquesta sociolingüística específica (EULIB 2014) mostra un coneixement molt elevat del català, però un ús habitual clarament inferior. Davant d'aquest panorama, Royo defensa que la supervivència del català fora del Principat implica reforçar «la seua condició de llengua d'identitat i de comunitat», amb l'objectiu mínim de «frenar la caiguda i començar a veure indicis mesurables de recuperació», sobretot en àrees urbanes i entre la gent jove, dues de les claus més importants.

Festa pel Valencià © Plataforma per la Llengua

Ricard Zapata-Barrero

Investigador de Ciències Polítiques

«EL SISTEMA NO TÉ MÚSCUL PER ATENDRE LA NOVA COMUNITAT LINGÜÍSTICA QUE TENIM»

Ricard Zapata-Barrero és catedràtic del Departament de Ciències Polítiques i Socials de la UPF i director del Grup de Recerca sobre Immigració i Innovació Política (GRIIP-UPF). Acaba de publicar el llibre *Memòria col·lectiva inclusiva i migracions a la Catalunya diversa d'ahir, d'avui i de demà*.

Text: **Mar Ferrando**/ Fotografia: **Arxiu Ricard Zapata-Barrero**

Un 60% dels catalans considera que hi ha massa immigració, segons el CEO.

Les opinions negatives no van tan dirigides als immigrants com a la governança. És una alerta per un dèficit de socialització. Això vol dir que, des del punt de vista polític, no s'estan fent les coses bé. La immigració no és un problema en si mateix, ho és la manca de capacitat per gestionar-la. S'han de fer polítiques de socialització amb l'objectiu de reduir aquest percentatge. Hi ha una manca de governança, sobretot al món local, on tot és més visible i els ajuntaments no tenen eines ni capacitats. La ciutadania necessita entendre que la immigració forma part estructural de la nostra societat, tal com va passar amb la immigració interna dels anys seixanta. Mai hauríem vist en aquella època que un polític enviés la Guàrdia Civil per treure el barraquisme dels andalusos. Ara estem fent un salt qualitatiu ple de racisme i xenofòbia perquè creiem legítim eliminar el barraquisme. Que encara n'hi hagi és una realitat que s'ha d'abordar com un problema social que no ha desaparegut.

Alimentats pels partits d'extrema dreta, que cada cop reben més suport, s'han incrementat els discursos xenòfobs.

Els discursos d'odi són una barreja cap als immigrants i una criminalització cap a la pobresa. I estan institucionalitzats perquè hi ha partits i governs locals que fan aquesta narrativa, emparats en una llibertat d'expressió que no els pot aturar. El discurs d'odi té dos arguments, un demogràfic i un de memòria històrica. S'inventa que som una societat homogènia, que és mentida, perquè a Catalunya el 73% de la població té origen immigrant en una o dues generacions. El discurs d'odi té penetració perquè no hi ha una argumentació de memòria col·lectiva i, sobretot, demogràfica. La societat catalana funciona gràcies a la immigració. Si no, en aquests moments no seríem vuit, seríem dos milions. S'ha de poder fer una nova narrativa per fer front a la narrativa de l'odi, però no contra l'odi. El discurs d'odi té èxit perquè no té absolutament ningú davant.

Què hauria de fer el Govern?

Si jo fos el Govern, el primer que faria seria un pla local d'immigració. Cridaria les principals ciutats de

Catalunya per fer una gran trobada i les escoltaria. És un tema de país que va molt accelerat i falta capacitat per absorbir-ho positivament. També activaria l'Agència d'Immigració que es va votar al Parlament fa més de deu anys i no s'ha posat en marxa. El món local no té instruccions ni ajuda de la Generalitat.

Les entitats socioculturals són clau per a la integració dels nousvinguts?

El tema de la socialització passa perquè el món associatiu immigrant deixi d'estar aïllat i tingui veu en institucions, com per exemple els ateneus. Aquesta institució té molta legitimitat de país. Hauria de ser un espai de socialització estratègic per a la nova realitat catalana. En el món associatiu, però, es produeix un forat de diversitat.

Què vol dir?

El percentatge d'immigrants que tenim al país no està representat ni en les principals institucions ni en les entitats. Els partits ja s'han posat les piles i van incorporant persones d'origen divers, també al govern, però cal anar més enllà. La representativitat d'immigrants donaria peu a una forma de legitimació d'aquesta realitat. Catalunya mai seria el que és sense immigrants.

En els discursos contra la immigració s'envien missatges falsos, vinculant-los amb la inseguretat, per exemple.

Són discursos falsos basats en estereotips i prejudicis que no reben una resposta institucional contundent. El gran problema és que encara tendim a pensar que una política de diversitat ha d'anar dirigida només als immigrants i no cap a tota la ciutadania. Si la ciutadania d'aquí veu com es barregen els botiguers de sempre amb els nous botiguers i ningú fa polítiques de socialització, la ciutadania té dificultats per processar els canvis i acaben acostant-se als discursos d'extrema dreta.

També es diu que els immigrants posen en perill el català quan les classes estan plenes.

El problema és el sistema, que no té múscul per atendre la nova comunitat lingüística que tenim. Els immigrants no posen en perill el català, més aviat són els estrangers que venen aquí amb molts diners,

22 migració i inclusió

que no paguen impostos i s'aprofiten de tota la nostra infraestructura social i cultural. I el català ni el parlen ni el volen sentir. Hi ha molts perills per al català, però no són els immigrants.

En aquest sentit, quan surten estudis que constaten una davallada de l'ús social del català, per exemple, a les escoles, també s'assenyala sovint els nouvinguts.

La castellanització de les aules crec que va més enllà de la immigració, sobretot per la lluita judicial per introduir un percentatge de castellà. Tinc molta relació amb joves immigrants i tots parlen un català perfecte. No hi veig una relació directa. Si són de primera generació, si són alumnes que han vingut de fora, aquí de nou la Generalitat ha d'oferir cursos de català. Però els infants que han nascut aquí de pares immigrants parlen català. Per tant, no hi veig un problema, com una amenaça per a la llengua catalana. A molts els agradaria que als anys cinquanta i seixanta, quan van venir molts immigrants d'Andalusia i altres parts d'Espanya, tinguessin aquesta motivació per parlar el català com tenen ara els immigrants. Hi ha una hipermotivació per aprendre el català per part dels immigrants perquè entenen perfectament la importància del català per al sentiment de pertinença i la seva acceptació a Catalunya. Per tant, aquí entra la capacitat del govern de donar classes i atendre totes aquestes demandes.

El desallotjament de la nau B9 a Badalona ha posat d'actualitat el sensellarisme, l'accés a l'habitatge i el problema de l'atenció a la migració, però també els discursos d'odi, fins i tot des de l'alcaldia.

El que ha fet Xavier Garcia Albiol a Badalona és trumpisme. És una política que trepitja els drets humans i l'humanisme d'una forma molt lletja, com si volgués netejar la ciutat d'indesitjables. Sembla que estiguem en una novel·la de Victor Hugo al segle XIX. Però el que més m'ha inquietat, i del qual s'ha parlat menys, és el fet que molts immigrants busquessin allotjament a les esglésies i que part de la societat les hagi rodejat. Em preocupa el silenci de l'Església, que té com a filosofia l'acollida i l'hospitalitat cap als pobres.

@ Carlota Serranois/Ajuntament de Barcelona

Hauria d'haver sortit un representant a dir que volen acollir aquestes persones. S'està utilitzant la religió cristiana com una croada contra els altres i això és molt perillós. També em preocupa que la Generalitat no hagi sabut reaccionar amb eines polítiques i legals davant d'Albiol. Aquests silencis denoten una manca d'orientació clara; sembla que el Govern tingui por de defensar clarament els drets humans i la gent que no té llar, independentment de la seva nacionalitat.

Hi ha una gran part de la població que considera que la immigració contribueix a l'economia del país, també segons el CEO.

Fan funcionar l'economia catalana. No només tenen un impacte positiu perquè contribueixen al treball, també són consumidors. Però jo crec seria molt més prudent a l'hora d'utilitzar aquest discurs, en positiu i en bones intencions, sobre que els immigrants contribueixen a l'economia catalana perquè d'alguna manera estem fent una instrumentalització de l'immigrant. I aquesta instrumentalització són aquests discursos que es fan des d'Aliança Catalana, Vox i, fins i tot, el PP. Aquesta instrumentalització arriba a barbaritats com Isabel Díaz Ayuso a Madrid que, per fer un toc d'atenció a Vox, diu que els immigrants són necessaris perquè, si no, qui cuidaria les nostres cases o els nostres avis. Per què volem els immigrants? Perquè siguin els nostres esclaus i per mantenir el nostre benestar? Per tant, compte amb aquest discurs perquè té un efecte bumerang increïble. No soc partidari d'utilitzar la immigració com a instrument per aquest efecte bumerang i mirall que provoca. Moltes vegades les preguntes d'opinió pública reproduïxen els estereotips i això podria ser objecte de debat.

«S'ha de poder fer una nova narrativa per fer front a la narrativa de l'odi»

Marcel Barrera, periodista i professor

MENYS ALUMNES, PERÒ MÉS DIVERSOS

Hi ha uns números, per si sols sense gaire significat (150/2017), que sobrevoien la majoria d'aules de primària i secundària al llarg dels 178 dies lectius que dura un curs. Si els mirem amb la lupa, aquests números són en realitat el decret d'inclusió del sistema educatiu, que regula des de fa 8 anys la manera de tractar la diversitat a les aules i la necessitat de personalitzar l'educació (exàmens adaptats, rebaixar de nivell els continguts, elaborar informes, etc.) dels alumnes amb necessitats específiques, els anomenats NESE. Però com es fa això? Com es gestiona i es fa classe en una aula amb 30 alumnes i, d'aquests, un alt percentatge amb trastorns diagnosticats com discalcúlia, Trastorn d'Espectre Autista (TEA), dèficit d'atenció (TDAH) o dislèxia? Com es gestiona tot un sistema educatiu amb una tercera part dels alumnes NESE, segons dades oficials? Aquest és un dels grans reptes que està entomant l'educació. La gestió de la diversitat, amb aules cada vegada amb menys alumnes, però amb més complexitat.

Des de l'administració es posen algunes dades sobre la taula per mostrar els avenços: aquest any acadèmic s'ha invertit un 14% més en l'escola inclusiva, uns 32 milions d'euros, i s'ha arribat a un total de 230,5 milions d'euros. Però més enllà de les xifres, a peu d'aula, els professors demanen molts més recursos per

afrontar la complexitat cada vegada més acusada i garantir, realment, l'equitat i la igualtat d'oportunitats de tot l'alumnat. Per vehicular aquest malestar entre els docents, els sindicats preparen una sèrie de mobilitzacions per reduir les ràtios a les aules, entre moltes altres demandes.

L'educació té moltíssimes altres carpetes sobre la taula. Aquest any es convoquen noves oposicions per estabilitzar plantilles i es posen en marxa nous programes per detectar dificultats d'aprenentatge entre els alumnes, un programa de millora de les matemàtiques i la incorporació de psicòlegs als centres. I per als pròxims mesos s'espera una important sentència judicial sobre el català i el castellà a l'escola que marcarà un abans i un després en la història de la immersió lingüística. I encara un altre gran repte per a qualsevol docent que trepitgi l'aula: com seguir ensenyant, o com canviar la manera d'ensenyar, al costat d'un cervell artificial que et pot fer un comentari de text de literatura en menys de dos segons.

 Federació d'Ateneus de Catalunya

SUBSCRIU-TE A LA REVISTA

#SomAteneus

#SomCultura

#SomEssencials

Preu
subscripció
anual

20€
(3 números)

SUBSCRIPCIÓ EN LÍNIA

Ompleu el formulari
www.ateneus.cat

LA PROYECCIÓN DEL 2026 A CATALUNYA EN BREVS

EXPECTATIVES GENERALS

La percepció d'una gran part dels catalans és que **AQUEST SERÀ UN ANY MÉS ESTABLE I SOSTENIBLE** que el 2025, però amb reptes pendents en serveis públics, mercat laboral i cohesió social.

DEMOGRAFIA

Enguany s'estima que arribarem als **8,3 MILIONS D'HABITANTS**.

COSTOS DE LA VIDA

Viurem una inflació moderada, amb un **IPC D'UN 2,5%**; els preus dels carburants es mantindran estables i els aliments no pujaran excessivament si no es produeixen crisis agrícoles o tensions internacionals.

MERCAT LABORAL

La **CREACIÓ D'OCUPACIÓ** continuarà creixent, mantenint un ritme moderat.

CIÈNCIA I TECNOLOGIA

La **IA GENERATIVA** i l'automatització continuaran transformant sectors sencers, des d'indústria fins a serveis.

RECERCA I DESENVOLUPAMENT

L'augment de la **INVERSIÓ EN RECERCA** —especialment en tecnologia, ciències de la vida i energètica— continuarà sent un motor clau de competitivitat.

SERVEIS SANITARIS

Augmentaran les **INVERSIONS EN SERVEIS SANITARIS**, però caldrà abordar reptes com l'accessibilitat i la qualitat lingüística de l'atenció.

INNOVACIONS EN SALUT

La IA permetrà **DIAGNÒSTICS MÈDICS MÉS PRECOÇOS I PRECISOS**, i tractaments més personalitzats i eficients.

NOVES TERÀPIES I MEDICAMENTS

S'esperen **NOUS TRACTAMENTS** contra malalties metabòliques, canceroses i infeccioses.

SOSTENIBILITAT

La tendència és l'impuls de projectes i el reconeixement de **PRÀCTIQUES SOSTENIBLES**, amb focus com l'economia blava i l'ús responsable dels recursos naturals.

ESDEVENIMENTS ESPORTIUS

Acollirem **COMPETICIONS INTERNACIONALS** de MotoGP, Fórmula 1, hoquei i triatló, l'European Le Mans Series i la sortida del Tour de França.

AUTOMOCIÓ

Apareixeran al mercat nous **VEHICLES ELÈCTRICS**, amb més models a preus més baixos.

MOBILITAT

El gran repte serà la **MILLORA DE RODALIES** i es preveuen també altres inversions en transport públic orientades a la sostenibilitat, la promoció de sistemes tarifaris integrats i accessibles.

POLÍTICA

A més de la crisi de les infraestructures, un dels **REPTES POLÍTIQS** immediats és l'aprovació dels pressupostos de 2026. Caldrà estar també atents als efectes de la judicialització del procés i a l'avanç de la ultradreta.

I EL 2027? MÉS PEDRA, BEN SEGUR

Text: **Santi Fondevila**, periodista cultural.

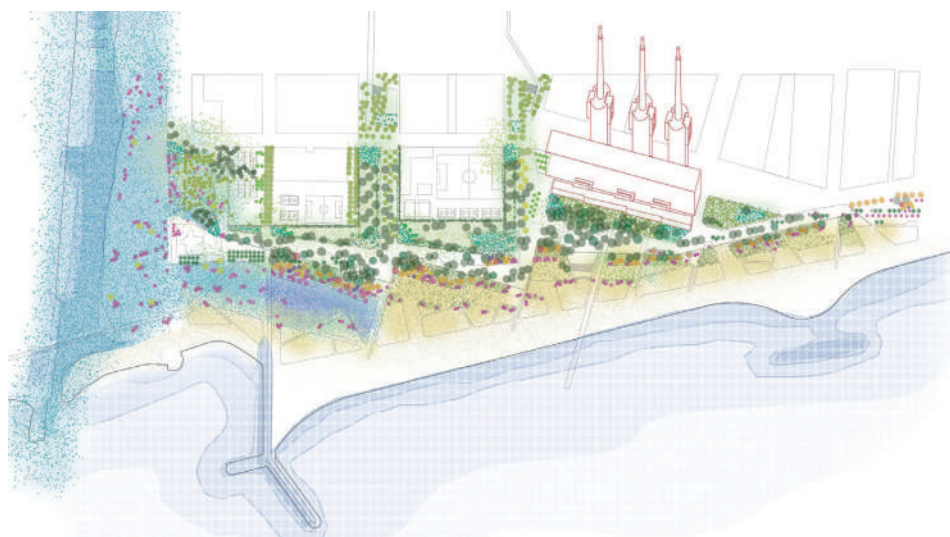
Els reptes de la cultura catalana el 2027 no seran tan diferents en termes generals dels actuals, en la mesura que seguiran les tensions econòmiques i lingüístiques que la limiten o, directament, la menyspreen. Limitacions i menyspreu que dependran força dels equilibris polítics que amenacen de donar poder a les depredadores ultradretes. I és que la cultura, i en especial la llengua, és sempre la víctima propiciatòria del fangar polític i les crisis econòmiques. Cal distingir, és clar, entre la pedra i l'activitat. La pedra, les infraestructures, assolixen uns objectius per sobre de les limitacions imposades pel mercat i, en aquest sentit, el 2027 veurà créixer, si no acabar, algun dels projectes culturals ja anunciats anys enrere.

Invertir en infraestructures

En el terreny de les arts plàstiques, el MACBA mirarà més a prop el seu polèmic creixement als seus voltants; el MNAC encararà l'ampliació (sense les pintures de Sixena) amb l'objectiu d'obrir el 2029, i fins i tot és possible que el hub audiovisual de les xemeneies (previst per 2028) no tingui gaire retard; el Liceu continuarà imaginant una segona seu a la vora del mar, de la qual, de moment, hi ha el concurs de projectes arquitectònics. La Casa de les Lletres encararà l'últim tram de les obres de remodelació i, pel que fa a les arts escèniques, hi haurà més teatres. Se suposa que s'inaugurarà el nou teatre Capítol amb la gestió decidida per concurs públic (i si el convertissin en el teatre municipal?). Així mateix, se suposa que el Teatre Arnau entrarà en servei el primer semestre, però el que estarà a l'aire és el model de gestió. És el que passa amb l'Antic Teatre, ja que el regidor de Cultura, Xavier Marcé, no és gaire amic de l'actual equip de gestió, que ha estat justament el que l'ha convertit en un bastió de la creació més atrevida. Finalment, l'empresa Focus tindrà en obres el teatre (i escola) propi amb el nom de la companyia d'aficionats amb què varen començar en el teatre, Gènesis. Un teatre de 500 localitats. Benvingut.

Tot Catalunya anirà al teatre

L'Associació d'Empreses de Teatre de Catalunya frueix amb els números. El 2025 va celebrar el ja som més de tres milions d'espectadors! (el 40% en cinc teatres) amb la il·lusió posada

en què el 2026 la cosa, com el suflé, continuaria pujant. Fins a quant? I amb quines propostes?

Projecte del futur
Parc Litoral del
Front de les
Tres Xemeneies.

L'activitat?

Doncs créixerà l'entreteniment i la precarietat seguirà entre la majoria, amb la dansa al capdavant, tot i la consolidació de la Quinzena Metropolitana de la Dansa, que s'estén per Badalona, Barcelona, Cornellà, Castelldefels, Esplugues de Llobregat, l'Hospitalet, Santa Coloma de Gramenet, Sant Cugat del Vallès, Viladecans. I serà el 2027 quan el Kursaal de Manresa recuperarà el gran musical de la temporada després de l'impàs del 2026. Quin? No se sap encara. L'Associació d'Amics de l'Òpera de Sabadell celebrarà el 44 aniversari i Terrassa continuarà impulsant les noves avantguardes escèniques amb el TNT.

Flaix de tardor a Barcelona

Els festivals de tardor previs a l'Olimpíada Cultural varen marcar un cim. Després, la davallada. Res de festivals a la tardor. Però el 2025 es va fer un intent de revifar-lo amb un bon programa internacional de la mà de Bito, l'empresa propietària de Temporada Alta. Amb bona agenda i bona butxaca tampoc costa tant fer un festival. Segurament que el 2026 en tindrem i el 2027 serà la consolidació amb els milions del nou finançament.

Tot el que necessita la teva entitat, en una sola plataforma

Socis

Fitxes completes de contactes, dades sempre actualitzades i llistats.

Grups

Organitza els socis per col·lectius, seccions, equips o comissions.

Carnets digitals al Wallet

Carnet de soci directament a Google Wallet i Apple Wallet.

Alta de socis amb formulari web

Inscripcions des de la vostra web, sense entrar dades a mà.

Quotes i remeses SEPA

Genera rebuts, remeses bancàries, i controla els pagaments fàcilment.

Espais

Gestió de sales, locals i sol·licituds d'espais.

Agenda

Calendari centralitzat d'activitats i esdeveniments.

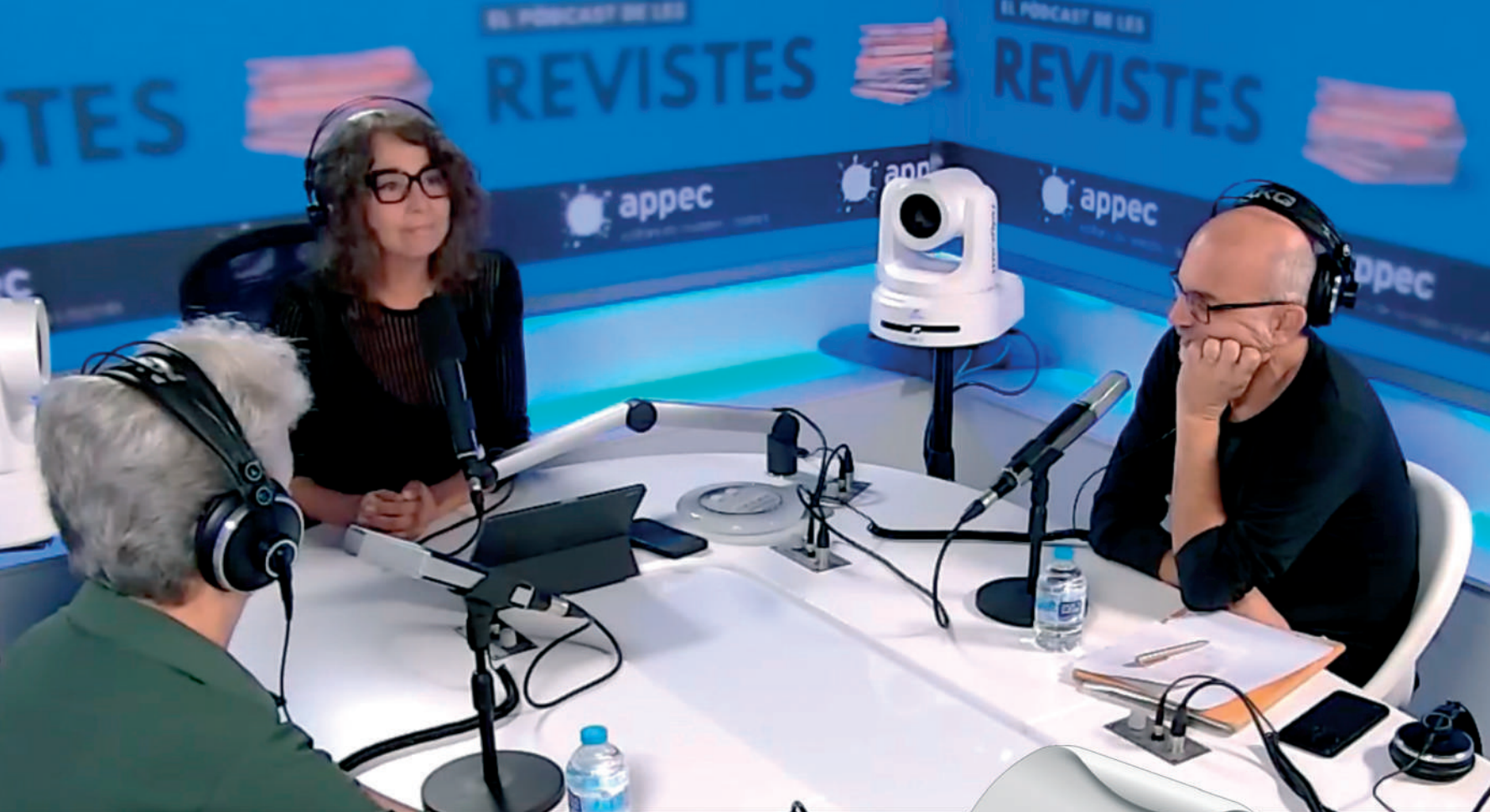
Inscripcions Properament!

Venda online d'entrades i control d'accessos.

Proveu-ho gratuïtament a

gestioentitats.cat

EL PÒDCAST DE LES

REVISTES

PRESENTAT PER TXE ARANA

5a
TEMPORADA

Un triangle luminós

Ateneus

Escolta el capítol

